

بناخت

آموزش نکته به نکته و
سوالات طبقه‌بندی شده

دروس اختصاصی

ویژه دانشگاه فرهنگیان

کد: ۱۷۳۰۳

آموزش نکته به نکته و
سوالات طبقه‌بندی شده

دروس اختصاصی

ویژه دانشگاه فرهنگیان

عنوان و نام پدیدآور : آموزش نکته به نکته و مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده دروس اختصاصی آزمون دانشگاه فرهنگیان / پدیدآورنده: گروه طراحان.
مشخصات نشر : تهران : چهارخونه، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری : ۳۴۴ ص: ۲۹×۲۲ س.م.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۵-۲۱۷-۸-۸
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
موضوع : آزمون‌ها -- ایران
موضوع : ایران -- آزمون‌ها
شناسه افزوده : انتشارات چهارخونه
رده بندی کنگره : JQ۱۷۸۶
رده بندی دیویی : ۳۵۱/۰۷۶
شماره کتابشناسی ملی : ۷۵۰۳۲۴۹

آموزش نکته به نکته و مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده دروس اختصاصی (وپژده دانشگاه فرهنگیان)

ناشر: انتشارات چهارخونه

گردآوری و تألیف: گروه طراحان

ویراستار: مریم حسینی - ویدا حجابی

طراح و صفحه‌آرایی: یاسمین یآوری

لیتوگرافی: امیر گرافیک

چاپ و صحافی: یگانه

ناظر چاپ: فتوحی

نوبت چاپ: سوم - پاییز ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۴۵۰۰۰۰ تومان

فروشگاه اینترنتی: www.4khooneh.org

پایگاه و فروشگاه اینترنتی www.4khooneh.org

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است و هرگونه نسخه برداری پیگرد قانونی دارد.

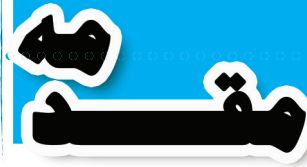
تلفن‌های مرکز پخش: ۰۹۱۲۶۲۰۰۰۶۲ - ۶۶۹۲۷۷۹۶ - ۶۶۹۲۸۱۷۱

جهت دریافت کتاب از طریق به سایت www.4khooneh.org مراجعه نموده

و یا با شماره تلفن ۶۶۹۲۸۰۹۲ (۰۲۱) تماس حاصل فرمایید.

ISBN: 978 - 600 - 305 - 217 - 8

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۵-۲۱۷-۸

آزمون دانشگاه فرهنگیان از ابتدای سال ۱۴۰۳ به شیوه‌ای جدید برگزار شد. در این آزمون، داوطلبان علاوه بر سوالات دروس اختصاصی گروه آزمایشی خود، می‌بایست به سوالات اختصاصی پذیرش دانشجو-معلم نیز پاسخ بدهند. پس بزرگترین تغییر، اضافه شدن دروسی تحت عنوان «آزمون اختصاصی پذیرش دانشجو-معلم» بود.

این بخش جدید در آزمون دانشگاه فرهنگیان شامل دو عنوان درسی (۱) هوش و استعداد معلمی، و (۲) تعلیم و تربیت اسلامی می‌شود.

انتشارات چهارخونه با اتکا به سابقه فعالیت در تهیه و تدوین منابع کمک آموزشی برای آزمون‌های آموزش و پرورش موفق به انتشار اولین کتاب ویژه کنکور فرهنگیان شد. از آنجا که محتوای کتاب، درسنامه‌ها و تست‌ها بر اساس تجربه چندین ساله مولفین انتشارات و بررسی و تحلیل‌های دقیق، تنظیم شده بود، این کتاب توانست به صورت چشمگیری در ارائه مطالب مفید و راهگشا، موفق باشد و نتیجه چشمگیری را برای خوانندگان به ارمغان بیاورد. امسال نیز با تکیه بر تجربه موفق سال گذشته و با افزودن سوالات آزمون ۱۴۰۳ و طبقه‌بندی دقیق مطالب و برایش جدید را ارائه می‌نماییم.

مباحث این کتاب از بخش‌های زیر تشکیل شده است:

- درسنامه کلیه دروس به طور کامل، ساده و روان با ذکر نکات مهم
  - تست‌های کنکور فرهنگیان در سال ۱۴۰۳ با پاسخنامه تشریحی
  - تست‌های تألیفی استاندارد برای کلیه دروس
  - ارائه تست‌های کنکور سال‌های گذشته برای دروس دین و زندگی
  - ارائه نمونه تست‌های استخدامی آموزش و پرورش برای درس هوش و استعداد معلمی
- این درسنامه‌ها در کنار تست‌های کنکوری، آموزش و پرورشی و تألیفی، تمامی آنچه را که شما برای موفقیت در «آزمون پذیرش دانشجو-معلم» نیاز دارید، در اختیارتان قرار می‌دهد.

مجید ذاکر

مواد و ضرایب دفترچه ویژه آزمون اختصاصی تربیت معلم در سال ۱۴۰۴ به شرح زیر است.

ضریب	مواد آزمون
۳	هوش و استعداد معلمی
۲	تعلیم و تربیت اسلامی

ماده امتحانی «هوش و استعداد معلمی»:

جنبه‌های شناختی و تحلیلی این استعداد، با هدف سنجش توانایی‌های ذهنی داوطلبان همانند قدرت درک، تحلیل، استدلال و استنتاج آن‌ها در آزمون مبنای طرح سؤال قرار می‌گیرد. سؤالاتی از جنس درک مفهوم متن، استدلال بر پایه گزاره‌های منطقی، طبقه‌بندی و تحلیل متغیرها، انجام مقایسه‌های کمی و حل مسائل عددی، نمونه‌هایی از سؤالات این عنوان امتحانی هستند.

ماده امتحانی «تعلیم و تربیت اسلامی»:

۱- سه فصل اول کتاب «معارف معلمی» استاد محسن قرائتی.

۲- کتاب‌های دین و زندگی متوسطه دوم به شرح ذیل:

الف) برای گروه‌های آزمایشی علوم ریاضی و فنی، علوم تجربی و هنر و زبان خارجی

نام کتاب	پایه تدریس	کد کتاب	سال چاپ	بخش کتاب	صفحات
دین و زندگی (۱)	دهم	۱۱۰۲۰۴	۱۴۰۱	بخش دوم (از درس هشتم تا درس دوازدهم)	۹۸ الی ۱۵۲
دین و زندگی (۲)	یازدهم	۱۱۱۲۰۴	۱۴۰۲	بخش دوم (از درس یازدهم تا درس دوازدهم)	۱۳۸ الی ۱۵۸

ب) برای گروه آزمایشی علوم انسانی

نام کتاب	پایه تدریس	کد کتاب	سال چاپ	بخش کتاب	صفحات
دین و زندگی (۱)	دهم	۱۱۰۲۰۵	۱۴۰۱	بخش دوم (از درس نهم تا درس چهاردهم)	۹۶ الی ۱۵۸
دین و زندگی (۲)	یازدهم	۱۱۱۲۰۵	۱۴۰۲	بخش دوم (از درس شانزدهم تا درس هجدهم)	۱۹۶ الی ۲۳۰

با توجه به تنوع و پیچیدگی مباحث آزمون اختصاصی فرهنگیان در این کتاب از شیوه‌ای نوین برای تسهیل مطالعه و یادگیری مطالب استفاده نموده‌ایم.

در بخش‌های مختلف کتاب در مقابل مطالب یک QRCode قرار گرفته که اگر دوربین تلفن همراه خود را در مقابل آن بگیرید یک لینک مطابق تصویر دریافت می‌کنید. اگر روی لینک ضربه بزنید صفحه‌ای باز می‌شود و یک فیلم آموزشی راجع به آن مطلب برای شما پخش خواهد شد.

هوش و استعداد معلمی

- پیشگفتار:** سنجش هوش و استعداد معلمی ۹
- فصل ۱:** درک مفهوم متن ۱۱
- فصل ۲:** استدلال بر پایه گزاره‌های منطقی ۶۵
- فصل ۳:** تحلیل و طبقه‌بندی متغیرها ۱۰۴
- فصل ۴:** حل مسائل عددی ۱۱۹
- فصل ۵:** هوش ریاضی - هندسه ۱۵۴
- فصل ۶:** هوش تصویری ۱۵۸
- پاسخنامه:** ۱۸۳

تعلیم و تربیت اسلامی قسمت اول (دین و زندگی)

فصل ۷: دین و زندگی پایه دهم

- درس ۸ گروه ریاضی و تجربی معادل درس ۹ گروه علوم انسانی ۲۲۷
- درس ۹ گروه ریاضی و تجربی معادل درس ۱۱ گروه علوم انسانی ۲۲۹
- درس ۱۰ گروه ریاضی و تجربی معادل درس ۱۲ گروه علوم انسانی ۲۳۱
- درس ۱۱ گروه ریاضی و تجربی معادل درس ۱۳ گروه علوم انسانی ۲۳۶
- درس ۱۲ گروه ریاضی و تجربی معادل درس ۱۴ گروه علوم انسانی ۲۳۷
- درس ۱۰ گروه علوم انسانی ۲۴۰
- سوالات:** ۲۴۱

فصل ۸: دین و زندگی پایه یازدهم

- درس ۱۱ گروه ریاضی و تجربی معادل درس ۱۶ گروه علوم انسانی ۲۵۸
- درس ۱۲ گروه ریاضی و تجربی معادل درس ۱۸ گروه علوم انسانی ۲۶۰
- درس ۱۷ گروه علوم انسانی ۲۶۵

فهرست

سوالات : ۲۶۷

پاسخنامه : ۲۷۸

تعلیم و تربیت اسلامی قسمت دوم (کتاب استاد قرائتی)

فصل ۹: ارزش معلمی ۲۹۱

فصل ۱۰: صفات معلم ۳۰۰

فصل ۱۱: وظایف معلم ۳۱۹

پاسخنامه : ۳۳۷

هیچ یک از ما همه چیز را نمی‌دانیم، بنابراین یکی از معیارهای مهم برای یک فرد موفق، توانایی یادگیری آن چیزهایی است که برای انجام شغل معلمی نیاز دارد ولی الان نمی‌داند. اینجاست که هوش با مفهوم «توانایی یادگیری و قابلیت انطباق با محیط و تفکر انتزاعی» ارزش و اهمیت خود را نمایان می‌سازد. فرد با هوش کسی است که توانایی تفکر مستدل دارد، محیط خود را می‌شناسد و می‌تواند خود را با آن منطبق سازد و با داشتن قدرت تجسم، مسائل را پیش‌بینی و حل می‌کند. بسیاری از اندیشمندان، هوش را دارای اجزای مختلف می‌دانند. برای یک معلم، هوش زبانی، منطقی، تحلیلی و ریاضی و تصویری از اهمیت بالایی برخوردار هستند و دقیقاً به همین علت سوالات هوش در آزمون‌های آموزش و پرورش نیز بر همین انواع هوش متمرکز هستند. در این مبحث، این بخش از مفاهیم هوش تشریح شده و ساختار سوالاتی که برای سنجش آنها در آزمون استفاده می‌شود، معرفی شده‌اند و نمونه‌های بسیاری از سوالات سال‌های قبل آموزش و پرورش و کنکور فرهنگیان سال ۱۴۰۳ نیز به صورت تشریحی برای تمرین شما حل شده‌اند. این سوالات جنبه‌ها و ابعاد مختلف هوش را مورد پرسش قرار داده‌اند و محتوایی مرتبط با موضوعات یادگیری، آموزش، روابط بین فردی و سایر ابعاد نزدیک به تعلیم و تربیت را شامل می‌شوند.

تعلیم و تربیت اسلامی

در بخش تعلیم و تربیت اسلامی نیز دو گروه منبع معرفی شده است.

۱ کتاب‌های دین و زندگی

در مجموع چند درس از کتاب‌های دین و زندگی پایه‌های دهم و یازدهم به عنوان بخشی از منابع تعلیم و تربیت اسلامی معرفی شده است. دروس انتخاب شده عموماً به جنبه‌های رفتار اجتماعی، شخصیت انسان و احکام اصلی دین مربوط هستند.

در مورد تفاوت این درس برای گروه‌های آزمایشی مختلف، توجه داشته باشید که به رغم اینکه شماره دروس اعلام شده برای رشته‌های علوم انسانی با سایر رشته‌ها متفاوت است، ولی در حقیقت محتوای دروس عمدتاً بین همه رشته‌های تحصیلی یکسان است و صرفاً شماره این دروس در کتاب درسی‌شان متفاوت هستند. آن بخش کوچکی از درس که برای رشته علوم انسانی متفاوت است، را در انتهای هر فصل به طور مجزا و مشخص قرار داده‌ایم. به غیر از این بخش کوچک، لازم است همه دانش‌آموزان، باقی صفحات مبحث دین و زندگی را بخوانند.

۲ مهارت‌های معلمی

کتاب مهارت‌های معلمی تألیف حجة الاسلام قرائتی است و به جنبه‌های مختلف شغل معلمی و مشخصات معلم می‌پردازد. در این کتاب ارزش و صفات معلم، وظایف و روش و منش او با استناد به قرآن و احادیث متعدد مورد بحث قرار گرفته است و مثال‌های بسیاری از پیامبران و امامان معصوم (ع) برای شرح و توضیح مفاهیم آورده شده است.

توجه: در مطالعه هر دو درس تعلیم و تربیت اسلامی توجه زیادی به رابطه آیات قرآنی و احادیث با عناوین و موضوعات درس داشته باشید.

پیشگفتار: سنجش هوش و استعداد معلمی

مشاهده محتوای مطلب (۱)

ماده امتحانی «هوش و استعداد معلمی» با ضریب ۳ در آزمون اختصاصی دانشگاه فرهنگیان از سال ۱۴۰۳ مطرح شد. در آن زمان هیچ سابقه‌ای از برگزاری این آزمون وجود نداشت. بنابراین برای توضیح منابع این درس، سازمان سنجش اعلام کرد «جنبه‌های شناختی و تحلیلی این استعداد، با هدف سنجش توانایی‌های ذهنی داوطلبان همانند قدرت درک، تحلیل، استدلال و استنتاج آن‌ها، در کنکور مبنای طرح سؤال قرار می‌گیرد. به علاوه سؤالاتی از جنس درک مفهوم متن، استدلال بر پایه گزاره‌های منطقی، طبقه‌بندی و تحلیل متغیرها، انجام مقایسه‌های کمی و حل مسائل عددی، نمونه‌هایی از سؤالات این عنوان امتحانی هستند.» در این اطلاعیه، سازمان سنجش به جنبه‌های مختلف هوش اشاره نمود و سنجش آن جنبه‌ها را مبنای سوالات کنکور معرفی کرد.

اگر QR Code روبه‌رو را با دوربین تلفن همراه خود اسکن کنید، لینکی برای شما به نمایش در خواهد آمد که با ضربه بر روی آن لینک می‌توانید ویدئوی آموزشی آن را مشاهده نمایید. این ویدئو به طور کامل ماهیت سوالات درس هوش و استعداد معلمی را توضیح می‌دهد. در سایر بخش‌های کتاب نیز با استفاده از QR Code ویدئوهای آموزشی را در اختیار شما قرار دادیم که یادگیری مطالب و حل تست‌ها را برای شما ساده می‌کند و توضیحات ارزشمندی به شما ارائه می‌دهد. توصیه می‌کنیم این فرصت را مغتنم دانسته و از محتوای کتاب، چه متن نوشتاری و چه ویدئوهای آموزشی حداکثر بهره را ببرید.

اکنون که یک دوره از این آزمون برگزار شده، ما اطلاعات دقیق‌تری در مورد نحوه برگزاری و نوع سوالات داریم.

تجربه آزمون سال ۱۴۰۳

مشاهده محتوای مطلب (۲)

سوالات هوش و استعداد در آزمون‌های متعددی مطرح می‌شود. به عنوان مثال در آزمون‌های تیزهوشان پایه ششم به هفتم، یا پایه نهم به دهم هر سال این سوالات طرح می‌شوند ولی باید توجه داشته باشید که نوع سوالات در این آزمون‌ها با آزمون دانشگاه فرهنگیان متفاوت است و نباید برای کسب آمادگی در آزمون فرهنگیان از تست‌های آزمون‌های دیگر استفاده کنید، زیرا بخش عمده وقت و تلاش خود را هدر خواهید داد. در ویدئوی مرتبط با QR Code روبه‌رو انواع سوالات به صورت تصویری توضیح داده شده‌اند.

اردیبهشت ۱۴۰۳ اولین آزمون اختصاصی دانشگاه فرهنگیان برگزار شد. با بررسی این آزمون می‌توانیم نکات متعددی را بیاموزیم که راهگشای ما در آزمون سال ۱۴۰۴ باشد.

۱ سوالات آزمون اختصاصی برای پنج گروه مختلف متفاوت بودند. یعنی برای گروه‌های ریاضی، علوم تجربی، انسانی، هنر و زبان‌های خارجی دفترچه‌های جدا با سوالات متفاوت داده شده بود.

۲ تعداد سوالات ماده امتحانی هوش و استعداد معلمی ۲۰ عدد بود.

۳ سوالات به پنج بخش جداگانه قابل تفکیک بودند؛ این تقسیم‌بندی عیناً در آزمون همه گروه‌ها مشابه بود:

الف درک مفهوم متن (درک مطلب): در این قسمت یک متن با دو پاراگراف داده شد و سپس ۳ سوال در مورد متن مطرح شد.

ب گزاره‌های منطقی: در این سوالات ابتدا متنی با یک پاراگراف قرار دارد، سپس سوالی منطقی در مورد آن پاراگراف پرسیده می‌شود. ۴ سوال از این نوع مطرح شد.

ج تحلیل متغیرها: در این نوع سوال، ابتدا موضوعی مطرح می‌شود، سپس چند فرض راجع به آن موضوع عنوان می‌شود و پس از آن سوالاتی بر اساس فرضیات پرسیده می‌شود. ۳ سوال هم از این نوع در آزمون اختصاصی داشتیم.

د مسائل عددی: مسائل عددی تنوع بسیار بالایی دارند و در سال‌های آینده ممکن است انواع دیگری از مسائل عددی مطرح شوند. ۵ سوال از مسائل عددی مطرح شده بود.

ه هوش تجسمی (تصویری): سوالات هوش تجسمی تنوع بسیار بالایی دارند و در سال‌های آینده ممکن است انواع دیگری از آنها مطرح شوند. ۵ سوال از هوش تجسمی مطرح شده بود.

بدین ترتیب با بررسی سوالات آزمون سال ۱۴۰۳ متوجه ترکیب بندی سوالات شدیم. باید توجه داشته باشید که این ترکیب بندی یک قانون نیست و لزوماً و به طور صد در صد در سال آینده تکرار نخواهد شد. ولی در عین حال می‌توانیم به عنوان یک راهنما به آن توجه کنیم. شاید در سال آینده هر کدام از بخش‌ها، یک سوال کمتر یا بیشتر از سال ۱۴۰۳ داشته باشند.

حال با توجه به این موضوع که سازمان سنجش در پی ارزیابی ابعاد مشخصی از هوش و توانایی‌های ذهنی داوطلبان است، پیش

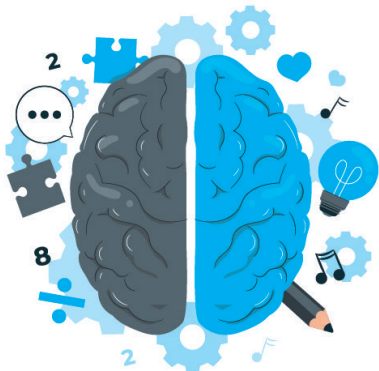
از آغاز دروس و تست‌های مبحث «هوش و استعداد معلمی» بهتر است کمی در مورد معنا و مفهوم هوش صحبت کنیم و متوجه شویم که اساساً در این مبحث به دنبال چه چیزهایی هستیم، کدام یک از انواع هوش را مد نظر داریم و چگونه باید آن را یاد بگیریم.

هوش چیست؟

«بیش از دو هزار سال پیش، افلاطون در کتاب «جمهوریت»، هوش را تعیین کننده اصلی جایگاه سیاسی و اجتماعی افراد تعریف کرد.»

اغلب افراد تصور می‌کنند معنای هوش را می‌دانند و به همین علت به سادگی صفاتی مثل باهوش، کم‌هوش، زرنگ و تنبل را در مورد سایرین و خود بکار می‌برند. ولی در واقع آنها تعریفی دقیق از هوش ندارند و اجزای تشکیل دهنده آن یا نحوه شکل‌گیری آن را نمی‌دانند.

واقعیت این است که در مورد هوش هیچ تعریف منسجم و واحدی که (حداقل) اکثر دانشمندان روی آن اتفاق نظر داشته باشند، وجود ندارد. دلیل اصلی این موضوع، انتزاعی بودن هوش است. ما هیچ واقعیت فیزیکی خارجی برای بحث در مورد هوش نداریم. حتی نمی‌دانیم دقیقاً کدام قسمت از مغز درگیر مسئله هوش است. موضوع بررسی ما، عموماً رفتارهایی از انسان است که هوشمندانه به حساب می‌آوریم و آنها را نشانه‌هایی از وجود هوش می‌دانیم. با این حال، سه مشخصه در مجموعه تعاریف متعددی که از هوش ارائه شده، قابل تشخیص و اتکا است.

● توانایی سازگاری یا انطباق با محیط از طریق پاسخ به موقعیت‌های جدید و تجربه نشده (حل مسئله)

● توانایی یادگیری موضوعات مختلف بویژه انتزاعیات، سمبل‌ها و نمادها

● توانایی تفکر انتزاعی، یعنی توانایی استفاده از مفاهیم مختلف، نمادهای کلامی/عددی، اندیشه‌ها، اصول و روابط

در آزمون اختصاصی دانشگاه فرهنگیان، هوش و استعداد را برای کار معلمی مورد سنجش قرار می‌دهند. یک معلم برای موفقیت در شغلش چه کارهایی انجام می‌دهد و به چه توانایی‌هایی نیاز دارد؟

۱) او باید بتواند به خوبی برای دانش‌آموزانش صحبت کند و مطالب را به وضوح برای آنها بیان کند.

۲) معلم باید بتواند صحبت‌های دانش‌آموزانش را بشنود و منظور آنها را کاملاً درک کند.

۳) او باید بتواند به خوبی متن بنویسد. به عنوان مثال، جزوه‌ی درس را بنویسد، سوال طرح کند و ...

۴) معلم در بسیاری از مواقع در شرایط سخت و دشوار قرار می‌گیرد. او از یک سو تعداد زیادی دانش‌آموز (کودک، نوجوان یا جوان) را در کلاس مدیریت می‌کند که هر کدام شرایط و مسائل ویژه خود را دارند. در عین حال باید خودش و کلاسش را با شرایط مدرسه سازگار نماید و با همکاران و مدیریت مدرسه تعامل صحیح داشته باشد و بسیاری از مسائل دیگر. برای اینکه از عهده این امور برآید باید بتواند مسائل را تحلیل کند و توانایی حل مسائل پیچیده را داشته باشد. همچنین قدرت تجسم و تخیل بالایی داشته باشد.

برای موارد ۱ تا ۳ سوالات «درک مفهوم متن» و «گزاره‌های منطقی» ملاک سنجش خوبی هستند. برای مورد ۴ هم سوالات «تحلیل متغیرها»، «مسائل عددی» و «هوش تجسمی» ملاک و معیار مناسبی برای بررسی و قضاوت به حساب می‌آیند.